

Betrouwbaarheid 1

Tijdens je onderzoek raadpleeg je verschillende bronnen, bijvoorbeeld een brief, een stukje in een krant, een foto, een rijbewijs, ...

De gegevens die je vindt, zullen deels hetzelfde vertellen. Zo zal iemands geboortedatum nooit veranderen. Als je die zelfde geboortedatum in meerdere documenten vindt, kun je er wel van uitgaan dat deze klopt. Je bronnen *bevestigen* elkaar dan. Ze zeggen hetzelfde.

Je bronnen kunnen elkaar ook *aanvullen*. Dan geven ze elk kleine stukjes informatie die met elkaar een compleet beeld geven. In de ene bron vind je bijvoorbeeld de geboortedatum en plaats terwijl een tweede bron het beroep geeft en een derde bron onthult met wie iemand trouwde en hoeveel kinderen hij of zij kreeg.

Maar soms *spreken* je bronnen *elkaar tegen*. Dan staat er in de ene bron iets anders dan in de andere bron. Twee verschillende geboorteplaatsen bijvoorbeeld. En dat kan niet!

Hoe weet je nu welke bron klopt, welke je kunt vertrouwen?

- ✘ Natuurlijk... Mensen kunnen zich vergissen.
- ✘ Ze kunnen per ongeluk iets zijn vergeten.
- ✘ Ze kunnen zelfs expres iets weglaten.

Maar wat klopt en wat niet?

Heb je zekerheid?

Of alleen een vermoeden?

**Denk altijd na over de
betrouwbaarheid
van je bron.**

Gebruik meer bronnen: één bron is géén bron.

Hoe meer bronnen hetzelfde zeggen, hoe waarschijnlijker het wordt dat de informatie klopt.

Gebruik verschillende soorten bronnen en vergelijk ze.

Mensen kunnen fouten van elkaar over schrijven. Een verkeerd aangegeven haarkleur of lichaamslengte kan zo terugkomen in meerdere officiële documenten. Als je daarnaast ook foto's bekijkt, kun je de ene bron met de andere controleren.

Wees transparant, open, eerlijk.

Soms wordt zonneklaar wat klopt. Vertel daarover en vooral ook hoe jij dat zo zeker weet.

En soms blijf je twijfelen. Dan is niet met zekerheid te zeggen wat juist is. Wees daar ook open over. Vertel waarom je twijfelt. Dat maakt jou betrouwbaar, want het laat zien dat je kritisch bent en je stelt je lezer in staat om met je mee te denken. Het maakt je onderzoek sterker.

Bespreek je informatie, je twijfels en bevindingen met anderen.

Die bespreking fungeert als een soort controle. Voeg je bijstellingen toe aan je onderzoek.

Eli...

Je vindt hier vijf bronnen.
Vier bronnen geven dezelfde informatie.
Eén bron geeft andere informatie.

Welke bron is dat?
En is die informatie fout?

De bronnen

1. Portret

Eli Thomson

Het portret van Eli Thomson toont

2. Utrechts Nieuwsblad 29 april 1944

*De overlijdensadvertentie in het Utrechts
Nieuwsblad de dato*

geeft de volgende feiten over Eli:

3. Persoonskaart van het Centraal Bureau voor Genealogie

Naam	: Robert Thomson Geboren 9 October 1869 in Den Bommel Overleden 2 dec 1952 in Utrecht
Zoon van	: Jan Willem Maria Ewoudina de Pater
Getrouwd met	: Elizabet Paulina Allegonda Kool Geboren 30 jul 73 in Utrecht Overleden 25 Dec 50 in Utrecht
Huwelijksdatum	: 12 Oct 99 in Utrecht 25 Dec 50 in Utrecht O
Woonplaats	: 16 Apr 04, Utrecht, Havikstraat 17 16 Sept 41, P.B.U.18 / 110 24 f
Kinderen	: Hendrika Mechtelina, 21 Jan 01, Utrecht, d Jan Willem Robert, 7 Feb 02, Utrecht, z Robert, 18 Jun 03, Utrecht, z Abraham, 24 Oct 04, Utrecht, z Adriaan Antoon Jacob Johan, 27 Jul 06, Utrecht, z Elise Paul Allegon, 15 Aug 08, Utrecht, d
Bron	: Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag
Toestemming	: voor het publiceren van een uittreksel van persoonskaarten op www.aajjthomson.nl , is schriftelijk verleend op 30 mei 2016.
Uittreksel door	: Else Kooijman-Thomson d.d. 3 juni 2016

S = scheiding
O = overlijden

d = dochter
z = zoon

De Persoonskaart

zegt over Eli:

---

4. Leendert van Wijk

‘Mijn moeder heette Hendrika Mechtelina Thomson. Zij trouwde met haar overbuurjongen, Aart van Wijk. Oom Eli was de jongste Thomson-broer. Hij werd fotograaf, wat in die tijd een vrij nieuw beroep was. Hij was aangesteld als cineast bij de NS, de Nederlandse spoorwegen. Oom Eli was getrouwd met tante Truusje. Zij was kapster van beroep. In de oorlog kwam zij om de zes weken de haren van onze Joodse onderduikster blond verven in de slaapkamer van mijn ouders.’

[Geertruida Westland]

5. May Thomson

‘Mijn vader heette Adriaan Thomson. Toen hij op de HBS in Utrecht zat, zag hij mijn moeder telkens langsfietsen op weg naar haar werk. Ze zijn jong getrouwd. ‘s Zondags aten wij om 12.00 uur altijd warm bij opa en oma Thomson. Oom Rob, oom Bram en oom Eli waren daar dan ook en na het eten ging het hele gezelschap sjoelen. Oom Eli was een schat. In de oorlog lag hij steeds vaker op de bank bij de serre vanwege zijn longziekte. Daar is hij, geloof ik, uiteindelijk ook aan overleden.’

Feitelijke informatie

*Volgens de Persoonskaart
is Eli Thomson*

Dat blijkt uit:

*Volgens het portret van
Eli Thomson*

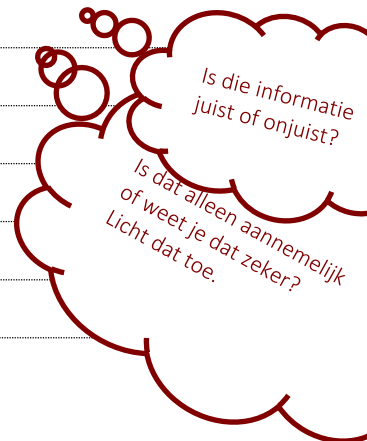
*Volgens de overlijdens-
advertentie*

*Volgens Leendert van
Wijk*

Volgens May Thomson

Conclusie

De bron die afwijkende informatie geeft is

Tsja, dat is maar
net de vraag...

Hoe zou deze fout kunnen zijn ontstaan?

Beschrijf hieronder eens drie verschillende manieren.
Maak duidelijk dat deze manieren niet uit een bron
komen die jij hebt gevonden, maar dat zij ze zelf hebt
bedacht.

Gebruik bij ieder begin woorden zoals:

Lined writing area for describing three different ways the error could have occurred.

Misschien...

Wellicht...

Het zou kunnen dat...

Ook zou...

Mogelijk heeft...

Het is mogelijk dat...

Vermoedelijk...

Waarschijnlijk...

Stel je eens voor...

Ik doe een gooi...

Ik was er niet bij, dus